

Плачкова Марія Харлампіївна,
*студентка 4-ого курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Гофман О. Р.*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» публічною закупівлею є придбання замовником товарів (бюджетна установа, яка оголошує закупівлю), робіт і послуг у встановленому законодавством порядку. Основною метою Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції [1]. Не дивлячись на прагнення законодавця усунути незаконні діяння та зловживання правами у сфері публічних закупівель, учасники процедур публічних закупівель вдаються до порушення норм законодавства.

Головною особливістю відповідальності у сфері публічних закупівель є те, що вона покладається на посадових (службових) осіб, уповноважену особу, керівника замовника, а не на самого замовника, як юридичну особу. Основними нормативно-правовими актами, що встановлюють негативні наслідки для правопорушників у сфері публічних закупівель є Кримінальний Кодекс України (далі – КК України) та Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про закупівлі передбачається ст. 164-14 КУпАП. Відповідальність в цьому випадку накладається у вигляді штрафу, що обчислюється у неоподатковуваних мінімумах доходів громадян. Відповідно до ч.1 ст. 164-14 КУпАП штраф накладається у випадку, якщо було порушено порядок визначення предмета закупівлі; несвоєчасно надано або не надано замовником роз'яснень щодо змісту тендерної документації; тендерна документація складена не у відповідності із вимогами закону; розмір забезпечення тендерної пропозиції, встановлений у тендерній документації, перевищує межі, визначені законом; не оприлюднено або порушено строки оприлюднення інформації про

закупівлі; порушено строки розгляду тендерної пропозиції [2]. При цьому повторне здійснення протиправних дій протягом року, зазначених у ч.1 ст. 164-14 КУпАП, має наслідком накладання вдвічі більшого штрафу.

Згідно із ч.3 ст. 164-14 КУпАП правопорушенням у сфері публічних закупівель також є придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель відповідно до вимог закону; застосування конкурентного діалогу або торгів з обмеженою участю, або переговорної процедури закупівлі на умовах, що не передбачені законом; невідхилення тендерних пропозицій, які підлягали відхиленню; безпідставне відхилення тендерних пропозицій; укладення з переможцем процедури закупівлі, договору про закупівлю, умови якого не відповідають вимогам тендерної документації та/або тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі; внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, що не передбачені законом; внесення недостовірних персональних даних до електронної системи закупівель та неоновлення у разі їх зміни; порушення строків оприлюднення тендерної документації [2]. Повторне здійснення цих правопорушень протягом року також тягне збільшений штраф.

За вищезазначені протиправні діяння можуть притягатися до відповідальності тільки службові (посадові), уповноважені особи замовника. Для керівника замовника передбачається адміністративна відповідальність тільки у випадку невиконання рішення Антимонопольного комітету України за результатами розгляду скарг суб'єктів оскарження; укладення договорів, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених законом (ч.5, 6 ст. 164-14 КУпАП) [2].

Загалом, в КУпАП не передбачена адміністративна відповідальність за вчинення певних протиправних дій у воєнний стан, але, на нашу думку, треба запровадити відповідні зміни до Кодексу. Насамперед, ввести відповідальність за правопорушення у сфері публічних закупівель під час воєнного стану, які становлять реальну загрозу державним та суспільним інтересам.

Необхідно зазначити те, що рішення про притягнення до адміністративної відповідальності за ч.1, 2 ст. 164-14 КУпАП приймає Державна аудиторська служба України (далі – ДАС України). Треба

підкреслити те, що в умовах війни змін у діяльності ДАС України не було введено, тому служба працює в звичайному режимі. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про публічні закупівлі» ДАС України здійснює моніторинг процедур публічних закупівель, за результатами якого складає висновки про результати моніторингу процедури закупівлі. У разі виявлення порушення законодавства, замовник має право протягом 5 робочих днів з дня оприлюднення висновку усунути порушення законодавства. Якщо замовник не усунув визначене у висновку порушення, а також висновок не оскаржено до суду, ДАС України після закінчення строку на оскарження до суду вчиняє дії щодо притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері публічних закупівель [1]. ДАС України не може притягати до відповідальності за ч.3-6 ст. 164-14 КУпАП, тому що це є виключною компетенцією суду відповідно до ст. 221 КУпАП, але має право виявляти ці порушення.

Кримінальна відповідальність у сфері публічних закупівель передбачається КК України. Найпоширенішими кримінальними правопорушеннями законодавства у сфері публічних закупівель є привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 КК України); зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); службове підроблення (ст. 366 КК України); службова недбалість (ст. 367 КК України) [3]. За вчинення перелічених кримінальних правопорушень може притягуватись до відповідальності тільки службова особа. Відповідно до ч.3 ст. 18 КК України службовими особами є особи, які постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій. З цього визначення можна зазначити таке, що до службових осіб відносяться керівники та службові особи замовників. Також, проаналізувавши приписи Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року за № 5, то можна дійти висновку, що уповноважена особа з публічних закупівель є також службовою особою. Отже, кримінальна відповідальність у сфері публічних закупівель покладається на посадових (службових) осіб, уповноважену особу, керівника

замовника. Рішення про притягнення до кримінальної відповідальності може приймати лише суд.

У зв'язку з початком війни в Україні КК України зазнав численних змін, в тому числі була введена відповідальність за крадіжку, грабіж, розбій під час воєнного стану. На нашу думку, треба запровадити кримінальну відповідальність у сфері публічних закупівель під час воєнного стану, тому що за суспільною небезпекою кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель під час воєнного стану не поступаються крадіжці, розбою та грабіжу.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що за порушення законодавства у сфері публічних закупівель адміністративну (у вигляді штрафів) або кримінальну відповідальність можуть нести виключно посадові (службові) особи, уповноважена особа, керівник замовника. В залежності від виду правопорушення рішення про притягнення до відповідальності приймає або Державна аудиторська служба України, або суд. Вважаємо за необхідне ввести кримінальну та адміністративну відповідальність у сфері публічних закупівель під час воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19/conv#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Подцерковний Гліб Олегович,

*студент 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: д.ю.н., професор, завідувач кафедри господарського права і процесу Подцерковний О. П.

ВОЄННА ЕКОНОМІКА ПОТРЕБУЄ ЖОРСТКОГО РЕГУЛЮВАННЯ БІЗНЕСА

Економіка України зазнає колосальних збитків від початку повномасштабного вторгнення рф. Однак треба розуміти, що битви виграє